Lausunto koskien HE 193/2021 vp - Hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi luonnonmukaisen tuotannon valvonnan järjestämisestä sekä sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

KÄÄPÄ Biotech Oy vetoaa Maa- ja metsätalousvaliokuntaan koskien HE 193/2021 vp, jotta Suomen luomulaatuisten luonnontuotteiden toimialan, mukaan lukien KÄÄPÄ Biotech Oy:n toimintaedellytyksiä ja kansainvälistä kilpailukykyä ei heikennettäisi vaikeuttamalla luonnonvaraisen luomupakurikäävän saatavuutta 1.1.2022 alkaen.

Nykyisin hankimme luomulaatuista pakurikääpää Metsähallituksen omistamista luomuun liitetyistä metsistä keräyslupien avulla. Toimintaedellytystemme turvaamisen kannalta on keskeistä, että voimme tulevaisuudessakin hankkia pakurikääpää Metsähallituksen hallinnoimilta tai yksityisten metsänomistajien omistuksessa olevilta luomukeruualueilta. Vientikysyntä suomalaiselle luomupakurille on huomattavasti suurempaa, kuin mitä Metsähallituksen luomukeruualueilta tällä hetkellä kerätään.

Metsähallituksen maat edustavat arviolta 90% saatavilla olevasta luomupinta-alasta (selvittäjänä toimivan Youngfour Oy:n arvio). Yksityismaita on järjestelmässä mukana vähänlaisesti, sillä jokamiehenoikeuden perusteella kerättävien luonnontuotteiden rekisteröinti ei hyödytä maanomistajaa itseään. Metsähallituksen alueita on sen sijaan koskenut poikkeuslupa, jonka perusteella selvittäjämallisilta Metsähallituksen luomualueilta on yksityisten maanomistajien omistamista alueista poiketen saanut kerätä myös ei-jokamiehenoikeuden alaisia luonnontuotteita, kuten pakurikääpää keruulupien avulla.

Vaikka perusrakennetta selvittäjämallin ja perusmallin osalta ei periaatteellisella tasolla olla muuttamassa, lakimuutosesitys on siten käytännössä johtamassa siihen, että valtaosassa keruualueista keruuoikeus supistuu, rajaten ulos jokamiehenoikeuteen kuulumattomat tuotteet. Vakavimmassa tapauksessa lakimuutos johtaa siihen, ettei suomalaista luomupakuria saada jatkossa tuotua markkinoille kannattavalla tavalla, jolloin siihen pohjautuva liiketoiminta Suomessa loppuu kokonaan.

HE 193/2021 vp vaikutukset KÄÄPÄ Biotechin liiketoiminnalle

KÄÄPÄ Biotech Oy:n tärkein vientituote on suomalaisesta luomupakurikäävästä jalostettu uutevalmiste, jota markkinoimme kansainvälisesti toimiville ravintolisä- ja elintarvikealan

toimijoille. Liikevaihdostamme pääosa muodostuu viennistä Pohjois-Amerikan, Euroopan ja Aasian markkinoille. Vuoden 2022 ostosopimusten perusteella yrityksemme kohdalla on kyseessä 1,8M€ liikevaihdon menetys, jos emme kykene toimittamaan kansainvälisille asiakkaillemme luomusertifioitua pakuriuutetta. Suomalaisen luomusertifioidun pakurikäävän saatavuudesta riippuen asiakaskuntamme olisi valmis ostamaan suurempiakin eriä tulevaisuudessa, jolloin liikevaihdon menetys on vieläkin merkittävämpi vuoden 2022 jälkeen.

Asiakaskunnallemme luomusertifikaatti on keskeisin tekijä raaka-aineen toimittajan valinnassa, ja suomalaisuus on vasta toissijainen argumentti. Globaaleilla markkinoilla valtaosa luomusertifioidusta pakurikäävästä tulee Venäjältä, ja kiinalaiset yritykset markkinoivat tätä raaka-ainetta kansainvälisesti toimiville ravintolisävalmistajille. Asiakaskunnallemme on selvää, että luomusertifioitu venäläinen pakurikääpä ei vastaa suomalaisen luomupakurin tasoa, ja venäläisen pakurikäävän luomusertifiointijärjestelmää pidetään toimialalla epäluotettavana.

Suomalaisen luomuraaka-aineen saatavuusongelmien ilmaantuessa kansainvälinen asiakaskuntamme ei tule ostamaan suomalaista ei-luomulaatuista raaka-ainetta, vaan hankkii alkuperästä ja luotettavuudesta riippumatta sellaista raaka-ainetta, joka oikeuttaa luomusertifikaatin käytön lopputuotteessa. Suomessa luomusertifioinnin haasteet siis kääntyvät erityisesti venäläisten ja kiinalaisten yritysten eduksi, mikä heikentää sekä KÄÄPÄ Biotech Oy:n että muiden suomalaisia luomulaatuisia luonnontuotteita markkinoivien yritysten kilpailu-edellytyksiä ja kansainvälistä kilpailukykyä.

Ehdotuksemme muutoksiksi HE 193/2021 vp

Viittaamme liitteenä olevaan Arktiset Aromit ry ja yhteistyökumppanien lausuntoon 8.11.2021 (myöh. Arktiset Aromit ry:n lausunto):

> *”Käsittelyssä oleva HE 193/2021 vp esittää, että luomukeruualueiden valvonta jaettaisiin kahdelle eri viranomaiselle sertifiointitavan mukaan. Samalla esitys rajaa selvittäjämallin mukaisen sertifioinnin käytettäväksi vain jokamiehenoikeudella kerättäviin tuotteisiin. Selvittäjämallin mukaisesti sertifioidut keruualueet kuuluisivat esityksen mukaisesti jatkossa Ruokaviraston valvontaan ja metsänomistajan itse sertifiointiin liittämät alueet säilyisivät ELY-keskusten valvonnassa. Esitämme, että luomukeruutuotannon valvontaa ei jaeta eri viranomaisille ja että* ***selvittäjämallin mukaisesti voidaan sertifioida alueita, joilta kerätään sekä jokamiehenoikeudella että maanomistajan luvalla kerättäviä luomuluonnontuotteita.****”*

Ehdotamme HE 193/2021 vp kohtaan 3.7 seuraavaa muutosta Arktiset Aromit ry:n lausunnon mukaisesti:

> *”Laissa tullaan mahdollistamaan* ***luonnonvaraisten kasvituotteiden sertifiointi*** *luomutuotteiksi myös kolmannen osapuolen tekemän selvitystyön perusteella. Alueiden, joilta luonnonvaraisia kasvituotteita kerätään luonnonmukaisina, on täytettävä luomuasetuksen vaatimukset. Alueiden selvitystyössä voidaan käyttää digitaalista metsävaratietoa.”*

Selvittäjämallilla sertifioiduilta alueilta tulee voida kerätä jatkossa yhtä lailla sekä jokamiehenoikeudella että maanomistajan luvalla kerättäviä luonnontuotteita.

Arktiset Aromit ry viittaa lausunnossaan myös Ruokaviraston lausuntoon:

> *”Viittaus jokamiehen oikeudella kerättäviin tuotteisiin antaa ymmärtää, että selvittäjämallin käyttö rajoittuu ainoastaan jokamiehenoikeudella kerättäviin tuotteisiin.* ***Ruokavirasto ehdottaa harkittavaksi, että rajoitus tulisi perustella tai viittaus jokamiehenoikeudella kerättäviin tuotteisiin tulisi poistaa.*** *Rajoitus merkitsee, että metsänomistajan, joka on antanut keruuluvan ei-jokamiehenoikeudella kerättäville tuotteille, pitäisi itse ilmoittautua luomuvalvontaan.”*

Arktiset Aromit ry:n lausunnon mukaan:

> *”Metsänomistajan omaa liittymistä luomuvalvontaan on vaadittu maanomistajan luvalla kerättäville tuotteille vuodesta 2019 alkaen. Perusteluna on ollut keskustelua herättänyt tulkinta, jonka mukaan maanomistajan luvalla kerättävien tuotteiden keruuluvan antaminen katsotaan markkinoille saattamiseksi. Nyt Ruokavirasto on lausunnossaan todennut seuraavaa:”*
>
> *”Yleisen elintarvikeasetuksen (EY N:o 178/2002) 3 artiklan 8) -kohdan mukaan ”'markkinoille saattamisella" tarkoitetaan "elintarvikkeen tai rehun hallussapitämistä niiden myyntiä varten, myös myytäväksi tarjoamista tai muuta joko ilmaiseksi tai korvausta vastaan tapahtuvaa siirtoa sekä itse myyntiä, jakelua ja muita siirtomuotoja". Asetuksen 2 artiklassa todetaan, ettei elintarvikkeen määritelmään sisälly kasvit ennen korjuuta.*
>
> *Näin ollen Ruokavirasto katsoo, että keruualueiden sertifiointia, johon ei liity varsinaista tuotteiden keruutoimintaa, ei välttämättä olisi syytä katsoa markkinoille saattamiseksi. Tällöin olisi mahdollista tulkita asiaa niin, että metsänomistajan, joka on ainoastaan antanut keruuluvan, ei välttämättä tarvitsisi itse ilmoittautua luomuvalvontaan.”*

Laajat yhtenäiset keruualueet ovat luonnonvaraisen luomupakurin saatavuuden kannalta välttämättömät. Arktiset Aromit ry:n lausunnon mukaisesti ehdotammekin, että seuraava kohta lakiesityksestä poistetaan:

> *”8) luonnonalueita, jotka on 3 luvussa tarkoitettuun valvontajärjestelmään ilmoittanut muu kuin luonnonalueen omistaja tai haltija ja joilta jokamiehen oikeudella kerätään luonnonvaraisia kasvituotteita.”*
>
> *Perustelut: Laajat yhtenäiset keruualueet ovat luonnonmarjojen luomukeruun edellytys. Mikäli selvittäjämalli rajautuu vain jokamiehenoikeudella kerättäviin tuotteisiin, metsänomistajien ansaintamahdollisuus heikkenee entisestään. Jos samalta alueelta voidaan kerätä myös muita kuin jokamiehenoikeudella kerättäviä tuotteita, on metsänomistajalla mahdollisuus myydä arvokkaampien tuotteiden (kuten mahlan ja pakurin) keruulupia. Tämä lisää heidän motivaatiotaan liittää metsänsä luomukeruualueisiin.”*

Toteutuessaan nykyisessä muodossaan HE 193/2021 vp heikentäisi merkittävästi KÄÄPÄ Biotech Oy:n toimintaedellytyksiä Suomessa - erityisesti jos lakimuutoksen seurauksena Metsähallituksen luomukeruualueet poistuvat luomurekisteristä. Esitetyllä lakimuutoksella ei ole siten pelkästään vakavia seurauksia KÄÄPÄ Biotech Oy:n kansainväliselle liiketoiminnalle, vaan koko suomalaisten luomuluonnontuotteiden toimialalle, ja toimialan menetetyn vientitulon kautta myös Suomen kansantaloudelle.

Mikäli lakimuutos toteutuu nykyisessä muodossaan, ja Metsähallituksen hallinnoimien luomukeruualueiden luomustatus poistuu, menee yritykseltämme hukkaan usean vuoden työ erityisesti luomulaatuisen pakurikäävän hankintaverkoston rakentamiseen sekä kansainvälisen asiakaskunnan hankintaan. Siten joudumme vakavasti arvioimaan toimintamme jatkumisen edellytyksiä Suomessa, jotta emme menetä kilpailukykyämme ja suomalaisen luomupakurin myyntiin perustuvia asiakassuhteitamme.

Ystävällisin terveisin,

Eric Puro, toimitusjohtaja

KÄÄPÄ Biotech Oy

eric.puro@kaapabiotech.com

+358 50 595 7716